

1 Wat zijn de proceskosten en wie moet ze normaliter betalen?

Aan civiele procedures kunnen behalve griffierechten ook vergoedingen zijn verbonden voor deskundigen, tolken en getuigen, reiskosten voor partijen en eventuele door de rechter benoemde zaakwaarnemers (*Kuratoren*) (voor partijen die verstek laten gaan of een zaakwaarnemer nodig hebben), alsook kosten van bekendmakingen en vertegenwoordiging door een advocaat. Iedere partij draagt in eerste instantie haar eigen kosten. De partij die in een civiele procedure in het ongelijk wordt gesteld, is echter verplicht om de kosten van de in het gelijk gestelde partij te vergoeden.

2 Wat is precies rechtsbijstand?

Een partij met onvoldoende financiële middelen kan bij het aanhangig maken van een civiele procedure, of op enig moment tijdens het verloop daarvan, verzoeken om rechtsbijstand (in de terminologie van Oostenrijkse civiele procedures aangeduid als *Verfahrenshilfe*). Afhankelijk van het verzoek kan de rechtsbijstand de volledige of gedeeltelijke vrijstelling van griffierechten en de andere in het antwoord op vraag 1 genoemde rechten en kosten omvatten, alsook de toevoeging van een advocaat.

Als een advocaat wordt toegevoegd, strekt de rechtsbijstand zich ook uit tot advies in de precontentieuze fase.

3 Kom ik in aanmerking voor rechtsbijstand?

Rechtsbijstand wordt alleen verleend als de betrokken partij op grond van inkomen, vermogen en onderhoudsverplichtingen niet in staat is om de in het antwoord op vraag 1 genoemde kosten (of een deel daarvan) te dragen zonder dat dit tot gevolg heeft dat zij niet meer over de middelen beschikt die voor een bescheiden levensstandaard nodig zijn.

Rechtsbijstand wordt niet verleend als de beoogde rechtsvordering of het beoogde verweer kennelijk lichtvaardig of zonder enige kans van slagen is.

4 Kan rechtsbijstand worden verleend voor alle soorten procedures?

Rechtsbijstand wordt verleend voor alle gerechtelijke procedures in civiele en handelszaken en is niet onderworpen aan een nationaliteits- of woonplaatsvereiste.

Wanneer rechtsbijstand wordt verleend in de bodemprocedure (*Titelverfahren*), strekt deze zich ook uit tot de tenuitvoerleggingsprocedure (*Vollstreckungsverfahren*). Een partij die in een andere lidstaat voor een bepaald geschil rechtsbijstand is verleend, heeft in Oostenrijk recht op rechtsbijstand voor procedures voor de erkenning en tenuitvoerlegging van de uitspraak in dat geschil.

5 Bestaat er een specifieke procedure voor spoedeisende gevallen?

Nee, maar wanneer een verzoek om rechtsbijstand wordt ingediend in een spoedeisende zaak (bijv. met het oog op juridische vertegenwoordiging voor de voorzieningenrechter), wordt van de rechter verlangd dat hij snel beslist. Wanneer de rechter van eerste aanleg een advocaat toevoegt, wijst de bevoegde orde van advocaten binnen een paar dagen een advocaat aan die de verzoeker in rechte vertegenwoordigt.

6 Waar kan ik een verzoekformulier voor rechtsbijstand verkrijgen?

Het betreffende formulier ("ZPForm 1") kan in Oostenrijk bij elk *Bezirksgericht* (gerecht van eerste aanleg, vgl. kantongerecht) of *Landesgericht* (gerecht van eerste/tweede aanleg, vgl. arrondissementrechtbank) persoonlijk worden opgehaald of schriftelijk worden aangevraagd. Het formulier is ook online beschikbaar op <https://portal.justiz.gv.at/at.gv.justiz.formulare/Justiz/Verfahrenshilfe.aspx> en kan tevens bij bepaalde Oostenrijkse consulaten worden verkregen. Gebruik van dit formulier is verplicht.

7 Welke documenten moet ik bij mijn verzoek om rechtsbijstand voegen?

De in het formulier voor het indienen van een verzoek om rechtsbijstand vervatte vermogensverklaring ("ZPForm 1"), die bestaat uit een lijst van activa (inkomen en vermogen zoals onroerend goed, banktegoeden, verzekeringspolissen enz.) en verplichtingen (onderhoudsverplichtingen enz.), alsook informatie over de persoon zelf en zijn woonsituatie, moet nauwkeurig worden ingevuld. Relevante documenten moeten zoveel mogelijk worden bijgevoegd. Het verstrekken van onjuiste of onvolledige informatie in de vermogensverklaring is strafbaar met een geldboete en kan tot gevolg hebben dat de indiener civielrechtelijk aansprakelijk wordt gesteld voor eventuele schade die daardoor is ontstaan en eventueel ook strafrechtelijk wordt vervolgd wegens fraude.

8 Waar moet ik mijn verzoek om rechtsbijstand indienen?

In beginsel moet de rechtzoekende het verzoek om rechtsbijstand ("ZPForm 1") schriftelijk of mondeling indienen bij het gerecht van eerste aanleg dat daarover beslist. Wanneer hij zijn woonplaats in Oostenrijk echter buiten het rechtsgebied van het gerecht van eerste aanleg heeft, kan hij het verzoek om rechtsbijstand ook mondeling indienen bij het *Bezirksgericht* van zijn woonplaats, zelfs als dat gerecht niet bevoegd is om kennis te nemen van het geschil. Het verzoek wordt dan aan het bevoegde gerecht doorgezonden.

9 Hoe kom ik te weten of ik al dan niet in aanmerking kom voor rechtsbijstand?

Het gerecht beslist over het verzoek om rechtsbijstand. Die beslissing wordt aan de verzoeker betekend.

10 Wat moet ik doen als ik in aanmerking kom voor rechtsbijstand?

Als het gerecht heeft beslist dat de rechtsbijstand de toevoeging van een advocaat omvat en al een advocaat is aangewezen (zie vraag 11), is het verstandigste om contact op te nemen met die persoon.

In het algemeen wordt aanbevolen om voordat een zaak bij de rechter aanhangig wordt gemaakt, eerst juridisch advies in te winnen bij een advocaat of notaris die bevoegd is om een partij in rechte te vertegenwoordigen.

Een partij die niet wordt vertegenwoordigd door een advocaat (vertegenwoordiging door een advocaat is wettelijk niet verplicht), kan een zaak zelf aanhangig maken, en kan ook alle andere verzoeken en kennisgevingen die buiten de mondelinge behandeling van de zaak moeten worden gedaan, zelf mondeling doen bij het *Bezirksgericht* dat bevoegd is om kennis te nemen van de zaak of het *Bezirksgericht* van haar woonplaats.

11 Wie kiest mijn advocaat als ik in aanmerking kom voor rechtsbijstand?

Als de rechter heeft beslist dat de rechtsbijstand de toevoeging van een advocaat omvat, selecteert de lokale orde van advocaten uit zijn leden een advocaat (alfabetische selectie). De verzoeker kan echter een bepaalde advocaat voorstellen. Hoewel dit voorstel niet bindend is, zal de orde een gemotiveerd voorstel in de regel overnemen (bijvoorbeeld omdat de advocaat instemt en al bekend is met de zaak).

12 Als ik in aanmerking kom voor rechtsbijstand, worden dan al mijn proceskosten betaald?

De rechter kan naar eigen inzicht beslissen of de verzoeker volledige rechtsbijstand krijgt of, afhankelijk van diens financiële situatie en rekening houdend met de verwachte kosten, slechts van betaling van bepaalde kosten wordt vrijgesteld. Rechtsbijstand kan het volgende omvatten: voorlopige vrijstelling van de betaling van griffierechten, de vergoeding van getuigen en deskundigen, de kosten van noodzakelijke bekendmakingen, de kosten van een zaakwaarnemer en de verschotten van de zaakwaarnemer of advocaat; vrijstelling van zekerheidstelling voor de kosten van de tegenpartij; vertegenwoordiging door een griffier of, voor zover noodzakelijk, een advocaat; vergoeding van de reiskosten die de partij heeft moeten maken om ter terechtzitting te worden gehoord of om uitleg te geven over de feiten van de zaak. Als u in het ongelijk wordt gesteld, moet u echter de proceskosten van de in het gelijk gestelde partij vergoeden.

13 Wie betaalt de overige kosten als ik slechts recht heb op beperkte rechtsbijstand?

Andere noodzakelijke kosten die niet onder de rechtsbijstand vallen die overeenkomstig de beslissing van het gerecht is verleend, moet de betrokkene in eerste instantie zelf betalen. De partij die in een civiele zaak in het ongelijk wordt gesteld, moet de kosten van de tegenpartij vergoeden naar rata van het deel van de vordering ten aanzien waarvan zij in het ongelijk is gesteld (wanneer bijvoorbeeld de eiser voor twee derde van zijn vordering in het gelijk wordt gesteld en de verweerder voor één derde van de vordering, draagt de verweerder in de regel zijn eigen kosten en wordt hij verwezen in één derde van de noodzakelijke kosten van de eiser).

14 Omvat rechtsbijstand ook de kosten van beroepsprocedures?

De rechtsbijstand strekt zich uit tot alle fasen van de procedure tot het einde van het geschil (en een eventuele tenuitvoerleggingsprocedure die daarna wordt ingeleid). De rechtsbijstand strekt zich derhalve ook uit tot verzet en beroep (of procedures tot verzet en beroep).

15 Als ik in aanmerking kom voor rechtsbijstand, kan die dan worden ingetrokken in de loop van het proces (of zelfs na het proces)?

De rechter moet de aanspraak op rechtsbijstand vervallen verklaren als blijkt dat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden waaronder deze oorspronkelijk is verleend (als de financiële situatie van de partij is veranderd of een aanvullende rechtsvordering of voortzetting van het verweer kennelijk lichtvaardig of zonder enige kans van slagen is), respectievelijk de rechtsbijstand intrekken als blijkt dat op het moment dat deze werd verleend niet aan de voorwaarden was voldaan. In het laatste geval moet de partij de ontvangen bedragen terugbetalen en de haar toegevoegde advocaat betalen volgens het tarief dat deze hanteert.

Een partij die binnen drie jaar na beëindiging van de procedure voldoende financiële middelen verwerft, moet de kosten van de rechtsbijstand terugbetalen, mits dit niet tot gevolg heeft dat zij niet meer over de middelen beschikt die voor een bescheiden levensstandaard nodig zijn. Voor het beoordelen van de financiële situatie van de partij zal de rechter haar vragen om een actueel overzicht van haar vermogen te overleggen (in de regel door bepaalde tijd na beëindiging van de procedure het "ZPForm 1" in te dienen). Als de verklaring over het vermogen en de onderliggende stukken niet tijdig worden overgelegd, kan de aanspraak op rechtsbijstand worden ingetrokken en moeten de bedragen in kwestie worden terugbetaald.

16 Kan ik een weigering om rechtsbijstand te verlenen, aanvechten?

Tegen een beslissing tot afwijzing van rechtsbijstand staat beroep open bij het gerecht van tweede aanleg. De beslissing van dit gerecht is definitief. Het is niet mogelijk om vervolgens nog beroep in te stellen bij het hooggerechtshof (*Oberster Gerichtshof*).

Laatste update: 05/06/2023

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken EJM-contactpunten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. Het EJM en de Commissie aanvaarden geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor informatie of gegevens in dit document of waarnaar in dit document wordt verwezen. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.